

Tidobbelt risiko for anbringelse, når mor eller far har været anbragt

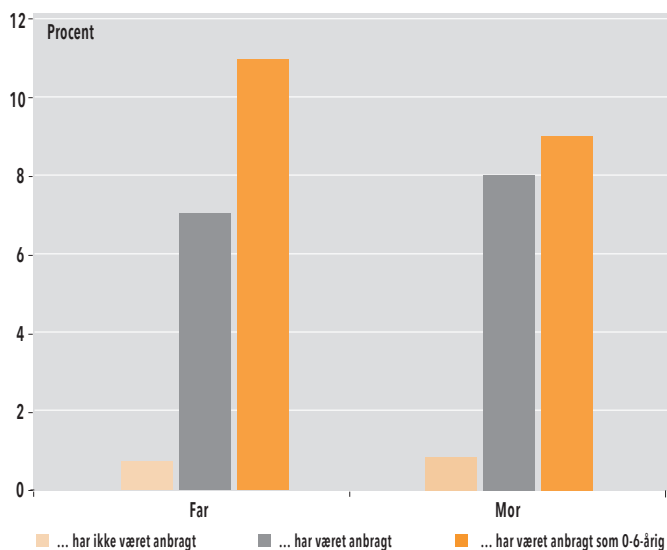
Børn af forældre, der selv har været anbragt, oplever i markant større omfang end andre at blive anbragt uden for hjemmet i løbet af deres første seks leveår.

Det viser en analyse, som Rockwool Fondens Forskningsenhed har gennemført på baggrund af persondata fra Danmarks Statistik.

Helt konkret er risikoen for denne gruppe børn ti gange større end for andre. Andelen af børn i førskolealderen, der er anbragte, ligger generelt under en procent. Blandt de 0-6-årige, der har ikke-tidligere-anbragte fædre, er 0,7 pct. anbragte. Men blandt dem, der har en tidligere anbragt far, er 7 pct. anbragte.

Billedet er det samme i forhold til mødre: 0,8 pct. af dem, der har en ikke-tidligere-anbragt mor, er anbragte. Ti gange så mange – 8 pct. – er anbragte, når mor selv har været anbragt.

Figur 1: Andel anbragte førskolebørn, afhængig af forældrenes anbringelsehistorik.

Kilde: Rockwool Fondens Forskningsenhed

Den ekstra risiko for anbringelse er endda endnu mere udtalt, når mors eller fars anbringelse skete, mens hun eller han var i førskolealderen. Det øger risikoen til henholdsvis 9 og 11 pct., alt efter om det er moren henholdsvis faren, der har en fortid som anbragt i 0-6-års alderen.

Analysen bygger på persondata fra 1977 til 2010. Alle, der er født i 1977, og som har fået børn, før de fyldte 27 år, udgør i analysen forældregenerationen, og det er undersøgt, i hvilket omfang deres børn er anbragt i eller før 2010. Undersøgelsen omfatter i alt 18.037 forældre og børn.

To typer forklaringer

Den markant øgede risiko for anbringelse blandt denne gruppe børn er der utvivlsomt flere forklaringer på.

Den første, og meget åbenlyse, er, at deres forældre i gennemsnit rent socialt står markant svagere end andre. De tidligere anbragte forældre er dårligere uddannet, de har en mere sporadisk tilknytning til arbejdsmarkedet, de har lavere indkomst og er i gennemsnit dømt for mere kriminalitet. Desuden er denne type forældre gennemsnitligt yngre end andre, når de får deres første barn.

Rent statistisk er det muligt at rense for disse afvigelser fra gennemsnitsforældrene. Det sker ved at sammenligne den udsatte gruppe med et sammenligneligt udsnit af forældregenerationen. Altså en gruppe, der ligner, når det kommer til uddannelse, job, indkomst og kriminalitet.

Førskolebørns sandsynlighed for at blive anbragt øges markant af, at mor eller far selv har været anbragt. Det gør sig i særlig grad gældende, hvis forælderen selv var anbragt i førskolealderen.

Vores analyse af dette viser, at det, at de tidligere anbragte forældre er en særlig resourcesvag gruppe rent socioøkonomisk, forklarer omkring halvdelen af forskellene i deres børns anbringelsesrisiko. Konkret giver det 56 pct. af forklaringen på den stærkt forhøjede anbringelsesrisiko for børn af tidligere anbragte mødre og tilsvarende 54 pct. for fædre.

Den anden halvdel af forklaringen skal findes i andre forhold. Der kan fx være tale om, at kommunale sagsbehandlere er særligt opmærksomme på forældrenes bag-

grund, og derfor har særligt fokus på netop deres børn.

Et andet element er utvivlsomt de normer og den socialisering, der er foregået i familierne, hvor forældrene selv har været anbragt som børn. Når man selv tidligere har været anbragt, vil det være lettere at acceptere denne løsning på familiens problemer som værende legitim og nærliggende. Eller med andre ord: Når mor eller far kunne anbringe mig, så kan jeg vel også selv forsvare at anbringe mit barn.

Ét barn ud af hundrede er anbragt

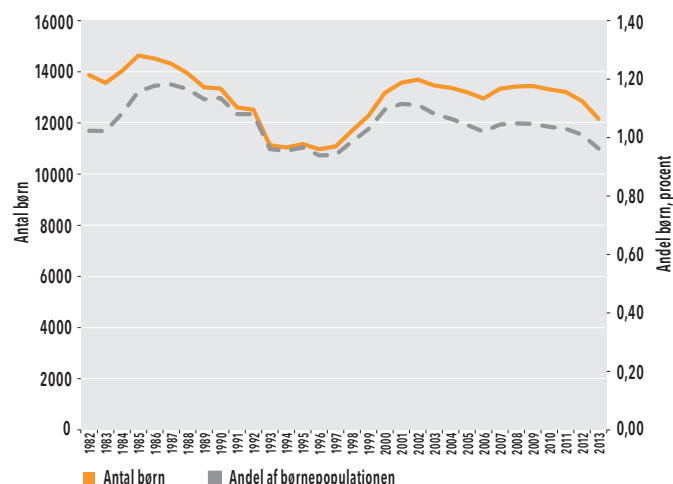
Ud af hundrede børn i Danmark er ét af dem i dag anbragt uden for hjemmet. Sådan har billedet i store træk været de seneste tre årtier, dog med en svagt faldende tendens i de senere år.

I dag er antallet af danske børn, der er anbragt et andet sted end hos forældrene, godt 12.000 mod knap 14.000 i årene efter årtusindskiftet, jf. figur 2.

Før årtusindskiftet varierede antallet af anbragte børn i højere grad end efter år 2000. Udviklingen gennem 1980'erne og 1990'erne svingede fra knap 15.000 i 1985 til ca. 11.000 i 1996.

Forklaringen på dette udsving er, at kommunerne i starten af 1980'erne blev opfordret til at tilstræbe at bevare barnet i hjemmet samt at sikre et anbragt barns tilbagevenden til hjemmet. Filosofien var, at hjemme-er-bedst, og denne strategi blev fulgt fra midten af 1980'erne.

Figur 2: Udviklingen i antallet af anbragte børn, 1982-2003

Kilde: Rockwool Fondens Forskningsenhed

Omkring midten af 1990'erne var niveauet stabilt, hvorefter antallet igen steg frem til år 2000. En årsag var, at det i disse år blev gjort lovpligtigt for lærere, pædagoger og borgere at indberette oplevet omsorgssvigt.

Efter årtusindskiftet har antallet af anbragte børn været stabilt med mindre variationer end tidligere. Antallet svinger fra ca. 13.500 i 2002 til godt 12.000 i 2013. I de seneste år er der altså en svag nedadgående tendens, hvilket blandt andet kan tilskrives øget fokus på forebyggende indsatser og øget brug af ADHD-medicin til børn.

Børn anbringes i længere tid

Mens antallet af anbragte børn altså har været relativt stabilt de senere år, så gør det samme sig ikke gældende for varigheden af den enkelte anbringelse. Den har været støt stigende.

Gennem de seneste 30 år er der således en klar opadgående kurve i anbringelseslængden – fra 13 måneder i 1985 til 34 måneder i 2010. Altså fra et gennemsnit på godt ét års anbringelse til knap tre år.

At en anbringelse i 1980'erne i gennemsnit kun varede 13 måneder hænger sammen med ovennævnte hjemme-er-bedst-filosofi. I midten af 1990'erne anbefalede det såkaldte Graversen-udvalg længevarende anbringelser. Der bør være mere fokus på barnets tarv end på forældrenes, lød budskabet, og den gennemsnitlige anbringelsestid blev øget.

Efter et fald i anden halvdel af 1980'erne og en efterfølgende stigning i anden halvdel af 1990'erne har antallet af anbragte børn ligget relativt stabilt siden årtusindskiftet. De seneste år har der dog været en faldende tendens.

Tabel 1: Anbringelsesformer i 1982 og 2013

	1982	2013
Familiepleje	39 pct.	53 pct.
Døgninstitutioner	34 pct.	19 pct.
Bosteder	27 pct.	28 pct.

Godt hvert andet anbragte barn er i 2013 i familiepleje. De omkostningsfulde døgninstitutioner bliver i dag kun anvendt i 19 pct. af tilfældene mod 34 pct. i 1982, mens brugen af bosteder har ligget relativt stabilt gennem årene.

Flest børn anbringes i familiepleje

Over de seneste tre årtier er der sket en markant ændring i, hvad det konkret betyder at blive anbragt.

I udgangspunktet kan der være tale om en af tre anbringelsesformer, nemlig henholdsvis på en døgninstitution, i familiepleje eller på et bosted (hvilket primært er kostskoler og socialpædagogiske bofællesskaber). Man har i stigende grad bevæget sig væk fra brugen af de dyre døgninstitutioner og har i højere grad anvendt familiepleje som den primære anbringelsesform.

Svagt fald i udgifter til at anbringe børn

Udgifterne til at anbringe børn uden for hjemmet er faldet en smule de senere år. Samlet set har udgifterne været relativt stabile siden årtusindskiftet, men støt faldende siden 2009.

Fra år 2000 har de samlede offentlige årlige udgifter til anbringelser og forebyggende indsatser ligget på mellem 12 og 14 mia. kr. i faste 2000-priser, jf. figur 3.

Det svage fald i udgifterne kan måske virke overraskende, da der fra tid til anden lyder væsentligt anderledes toner fra kommunerne, nemlig at deres udgiftsniveau til anbringelser af børn er i eksplosiv vækst.

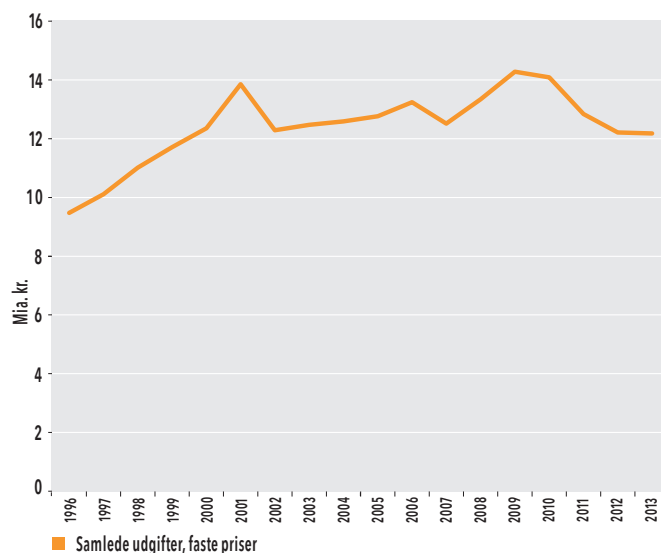
Årsagen til kommunernes opfattelse af stigende udgifter skal formentlig findes i, at kommunerne efter årtusindskiftet er blevet pålagt en større andel af udgifterne til de anbragte børn. Dog er der parallelt sket en tilsvarende kompensation fra staten, der har udlignet udgiftsstigningen. Anbringelsesområdet er altså ikke blevet mere omkostningsfuldt for hverken staten eller kommunerne. Tværtimod.

Udgifterne til anbringelse, omregnet til andel af BNP, ligger på et stabilt niveau: Både i 1996, 2007 og 2013 brugte man således ca. 0,8 pct. af Danmarks BNP på anbringelser uden for eget hjem samt forebyggende indsatser.

Det enkelte barn er blevet dyrere

Det samlede udgiftsniveau har altså været stabilt siden årtusindskiftet og faldende siden 2009. Til trods for det koster den enkelte anbringelse flere penge i dag, end den gjorde i 1996, hvor disse udgifter for første gang blev analyseret.

Figur 3: Samlede udgifter til anbragte børn, 1996-2013

Kilde: Rockwool Fondens Forskningsenhed

De samlede udgifter til anbringelse af børn har siden årtusindskiftet ligget stabilt på mellem 12 og 14 mia. kroner. Siden 2009 har udgifterne dog været faldende. Priserne er omregnet til prisniveauet i 2000, så tallene er fuldt sammenlignelige.

I dag ligger udgiftsniveauet på ca. 830.000 kroner for hvert barn, der er anbragt pr. 31.12. Niveauet i 1996 lå på ca. 600.000 kroner.

At udgifterne er steget så relativt meget på mindre end 20 år, skal blandt andet ses i lyset af, at børn i dag anbringes i længere tid end tidligere. I 1996 var anbringelseslængden i gennemsnit 24 måneder, mens den var steget til 34 måneder i 2013. Varigheden af en anbringelse er altså blevet godt 40 pct. længere, hvilket er en

af de primære årsager til, at den enkelte anbringelse i samme periode er blevet 30 pct. dyrere.

En anden årsag til udgiftsstigningen er, at brugen af døgninstitutioner er blevet mere omkostningsfuld end

tidligere. Det skyldes blandt andet, at kravene til personalenormeringen på døgninstitutionerne er blevet skærpede med det formål at forbedre pædagogikken og vilkårene på institutionerne for de anbragte børn.

Undersøgelsens publicering

Analyserne i dette nyhedsbrev er baseret på Signe Hald Andersen og Bent Jensen. *Anbringelser. Historik, omfang, årsager og virkemidler*.

Bogen udsendes på Gyldendal i dag.

Derudover udsendes fra projektet: Mikkel Mertz og Signe Hald Andersen. 2016. *The hidden cost of foster care: New evidence on the intergenerational transmission of foster care experiences*. Rockwool Fondens Forskningsenhed.

Nyt fra Rockwool Fondens Forskningsenhed. (ISSN 1396-1217) udgives for at informere offentligheden om resultaterne af den løbende forskning i Enheden.

Nyhedsbrevet er ikke ophavsretligt beskyttet og må frit citeres eller kopieres med fornøden kildeangivelse.

Du kan se andre af udgivelserne fra Rockwool Fondens Forskningsenhed på adressen:

Rockwoolfonden.dk/forskning